

بازار سرمایه از مداخلات سیاسی در امان بماند

وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: امیدوارم اجازه بدهند بازار سرمایه همچنان به‌طور حرفه‌ای اداره شود، از مداخلات سیاسی در امان بماند و عده‌ای کم‌لطفی نکنند و برای بهره‌برداری‌های سیاسی، به اظهارنظرهایی اقدام نکنند که این بازار را دچار خدشه و آسیب کند. به‌ گزارش روابط عمومی بانک صادرات ایران، فرهاد دژبسنند که در مراسم آغاز شصت و نهمین سال فعالیت و رونمایی از سامانه شعب مجازی سپهر «شمس» و ۴ طرح جدید اعتباری بانک صادرات سخن

پیشنهاد بورسی یک نماینده مجلس به دولت را بررسی می کند

یک طرح و هزار سوال

عکس: مهر

از زمانی که بازار سرمایه روند ریزشی خود را آغاز کرده تا به حال، پیشنهادات و طرح‌های مختلفی از مراجع کارشناسی برای حل مشکل بورس ارائه شده که برخی از آنها در رسانه‌ها نیز مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. چند روز قبل، نایب رئیس اول کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در حساب شخصی خود در شبکه‌های اجتماعی پیشنهادی را مطرح کرد که مورد بحث واقع شد. سیداحسان خاندوزی، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی و نایب رئیس اول کمیسیون اقتصادی مجلس یازدهم در شبکه‌های اجتماعی راهکاری را پیشنهاد داد تا با اجرای آن از خروج سهامداران از بازار سرمایه جلوگیری شود. نایب رئیس اول کمیسیون اقتصادی مجلس در حساب شخصی خود نوشت: «یک چتر برای تبدیل سقوط آزاد به فرود آرام که سازمان و شورای بورس اختیار قانونی تصویب آن دارند: ۸۰ درصد درآمدهای سازمان بورس از ابتدای سال ۱۳۹۹ در صندوق تثبیت بازار، سپرده گذاری شود.»

چتری برای روزهای بارانی بورس!

است که بازارها حتما نیازمند مراقبت و مداخلات هوشمندانه و غیررانتی دولت‌ها هستند. در غیر این صورت اگر بازارها را به حال خودشان رها کنید با مجموعه‌ای از بحران‌ها، حساب‌ها و تلاطم در اقتصاد کلان روبرو خواهیم شد، گرچه مدافعان مکتب لیبرالیسم اقتصادی معتقدند بازار را باید به حال خود رها کرد اما تجربه سایر کشورها چیز دیگری به ما می گوید. وی در ادامه به پیشنهاد گفت: با چنین رویکردی دولت‌ها باید در مقاطعی که بازار میل به جهش‌های کور دارد تدابیری به کار بندند که بتوان این واکنش‌های هیجانی کور را تعدیل کرد. حال باید نهادهایی نیز تعبیه شده باشد که در شرایط اینچنینی به کمک بازار سهام بیایند. این نهادها روی کاغذ و در قوانین مصوب کشور ما وجود دارند اما متأسفانه به جهت قصور آشکار دولت‌ها درباره بازار بورس این قوانین مغفول واقع شده‌اند. این طرح (ایجاد صندوق تثبیت بازار) برای نخستین بار در سال ۱۳۹۴ مطرح شده بود که بخشی از درآمدهای این بازار در این صندوق ذخیره شود ولی در این زمینه کوتاهی انجام شده است. همانطور که شاهد بودیم هم در روزهای رشد ناگهانی بازار سرمایه و هم در دوره سقوط آزاد اخیر هیچ‌کدام از این نهادها توانایی اثرگذاری و ایفای نقش خود در جهت تعدیل بازار را نداشتند.

بازار رها و یله فی‌النفسه می‌تواند اقتصاد را به تعادل برساند، همین شریط پیش خواهد آمد. متأسفانه به نظر می‌رسد این دیدگاه رهاسازی بازار در بین برخی اقتصاددانان معتقد به بازار آزاد نیز جریان دارد اما نباید فراموش کرد که به‌دلیل اجرای همین سیاست‌ها بوده که ششاد تلاطم‌های اخیر در حوزه اقتصاد کشور بوده‌ایم. این نماینده مجلس انگیزه‌های سوداگرانه را یکی از عوامل تلاطم در بازار دانسته و افزود: متأسفانه در حال حاضر شاهد آن هستیم که حتی کانال‌های تلگرامی فاقد مسئولیت و با انگیزه‌های سوداگرانه رهبری بازار را در بخشی از موقعیت‌ها به‌دست گرفته‌اند. خاندوزی در پایان با تأکید بر لزوم آموزش اصولی به تازه‌واردان بورسی به صمت گفت: به نظر می‌رسد ایجاد نهادهایی مانند صندوق تثبیت بازار و فرهنگ‌سازی در بین سهامداران و آموزش درست آنها می‌تواند به متعادل‌سازی بازار منجر شود. البته در این بین نباید از بهبودبخشی جنبه‌های سخت افزاری بازار سرمایه نیز غافل شد، برای مثال، هسته معاملات باید مورد تقویت واقع شود که با کمال تأسف شاهد مغفول ماندن این بخش از بازار در سال‌های گذشته نیز بوده‌ایم. پیشنهاد من این است که به جای مداخله دستوری ازسوی حقوقی‌ها یا بانک‌ها (به جهت خرید) در روزهای بارانی، از چنین مواردی برای تثبیت بازار و از این تهدید به‌عنوان فرصتی برای اصلاح نهادسازی در بازار سرمایه بهره برده شود.

غفلت دولت
نایب رئیس اول کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با اشاره بر غفلت دولت از روش‌های درست مدیریتی بورس عنوان کرد: دلیل این امر نیز جدی نگرفتن تدابیری از این دست است که موجب می‌شود شورای عالی بورس و وزارت امور اقتصاد و دارایی در روزهای بارانی بورس دست به دامان بازگیران حقوقی شوند که به شکل کاملا دستوری و غیرنظام‌یافته‌ای بازار را از سقوط آزاد نجات دهند. وی در ادامه افزود: حال اگر بخشی از درآمدهایی که از این راه به‌دست آمده صرف بهینه‌سازی بازار شود دقیقا مشابه این است که بخشی از درآمدهای عوارضی‌های کشور صرف کاستن از موقعیت‌های خطرآفرین در جاده‌های کشور شود و سرعت‌گیرهایی در بازار سهام تعبیه و باعث شود فعالان بازار در شرایط هیجانی رفتار متعادل‌تری را ابراز کنند. بخش قابل‌توجهی از سازمان بورس و اوراق بهادار نیز باید صرف آگاهی‌بخشی و افزایش سواد مالی در بین نوسان‌طلبان می‌شد که در ۸ ماه گذشته وارد بازار سرمایه شده بودند، اما اغلب آنها فاقد سطح سواد و تحلیل لازم برای فعالیت در بازار سرمایه بودند.

تلاطم‌های ناشی از رها کردن بازار

خاندوزی با انتقاد از سیاست‌های اقتصادی بازار آزاد به خبرنگار اشاره کرد: وقتی ما گمان کنیم

توجه به روح رقابتی بازار

ممکن است بانک ورشکست شود اختصاص می‌دهند تا پشتوانه‌ای برای مجموعه آن بانک باشد. حال باتوجه به این توضیحات آیا ایشان انتظار دارند شرکت‌ها هزینه‌های مربوط را پرداخت کنند تا سازمان بورس ضررده نباشد؟ من بعید می‌دانم آنها زیر بار چنین طرحی بروند.

وی با تأکید بر نیاز دولت به درآمدهای حاصل از این بازار گفت: باید در نظر داشت که درآمد سازمان بورس از یک سری آیت‌هایی پیروی می‌کند که درآمدهای مالیاتی و کارمزدی دولت نیز در آنها گنجانده شده است و باید توجه داشت که همه این موارد به خزانه دولت واریز می‌شوند. آیا دولت می‌پذیرد هزینه چنین طرحی را از این محل پرداخت کند؟

شفافیت قربانی می‌شود؟

کاووسی درباره لزوم شفاف بودن بازار افزود: حالا فرض بگیریم دولت زیر بار این طرح هم رفت و آن را پذیرفت، خوب چه عواقبی در این امر جریان خواهد داشت؟ مثلا شرکت‌هایی که دچار زیان شده‌اند این مبالغه را دریافت خواهند کرد؟ آیا بررسی شده که شرکت‌های زیانده‌ای که وارد بازار شده‌اند و اصلا وجود خارجی ندارند و سهام‌شان رشد کرده و اکنون با ریزش مواجهند، تکلیف‌شان چیست. آیا این دست شرکت‌ها نیز از این طرح سهمی خواهند برد؟ آیا این

طرح باعث گسترده شدن دامنه فساد به بازار سرمایه نخواهد شد؟ اصلا این مسائل پیش‌بینی شده است؟ پیش از هر اقدامی باید بررسی شود که چه ضوابط نظارتی می‌بیمیم که به ناگاه ارزش سهام این مجموعه‌هایی که اصلا وجود خارجی ندارند ریزش داشته و بسیاری از سهامداران را با مشکلات جدی روبرو کرده است. وجود دارد تا از ورود بی‌حساب و کتاب این شرکت‌ها به بازار بورس تهران جلوگیری شود.

این تحلیلگر بازار بورس در ادامه به اشاره اظهار کرد: متأسفانه سهام این شرکت‌ها در روزهای نخست ورودشان به بازار به طرز عجیبی رشد می‌کرد اما حالا به‌تدریج ارزش واقعی آنها مشخص می‌شود و می‌بینیم که به ناگاه ارزش سهام این مجموعه‌هایی که اصلا وجود خارجی ندارند ریزش داشته و بسیاری از سهامداران را با مشکلات جدی روبرو کرده است. خوب حالا اگر چنین طرحی اجرائی نشود چه تفاوتی بین شرکت‌های معظمی که صورت‌های مالی دقیق و شفافیت دارند با آن دسته شرکت‌های غیرواقعی و تماما زیانده خواهد بود؟

شرکت‌هایی که وجود خارجی ندارند

کاووسی در این زمینه عنوان کرد: چرا باید شرایط را طوری طراحی کنیم که برای چنین شرکت‌هایی که از اساس وجود ندارند یا کلا بازرده ندارند تسهیلاتی وجود داشته باشد در حالی که شرکت‌هایی که خرید و فروش سهام‌شان کاملا شفاف است و حتی بازار

سخن آخر

به یک اقدام جدی و حمایتی از سوی مسئولان امر دارد تا در جهت شفاف‌سازی چشم‌انداز بازار اقدام نشود. چنین عملی می‌تواند تکلیف بسیاری از فعالان بازار را با تمه سرمایه خود روشن کند. البته روشن شدن چشم‌انداز بورس به خیل عظیمی از سرمایه‌های خرد و کلانی که پشت دروازه‌های بازار سهام ایستاده‌اند نیز قدرت تصمیم‌گیری نهایی را بدهد و این بخش از مردم را از دودلی و تردید خارج کند.

قول‌های بی‌اعتبار

فرهاد اسماعیل‌زاده کارشناس بازار سرمایه

هر یک از ما به‌عنوان فعال بازار سرمایه در مدت زمان فعالیت در این عرصه، خواه ناخواه با برخی قوانین و اجاریات آشنا می‌شویم. به‌عنوان مثال، توقف نماد یک سهم. براساس موارد قانونی دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران، نوسان نرخ یک سهم ممکن است منجر به توقف نماد شود. اگر سهام شرکتي در ۱۵ روز کاری بیش از ۵۰ درصد نوسان (مثبت یا منفی) داشته باشد، نماد متوقف و ناشر موظف است که کنفرانس اطلاع‌رسانی برگزار کند. پس از آن، نماد معاملاتی حداکثر ۲ روز کاری بعد با محدودیت دامنه نوسان بازگشایی می‌شود. گفتنی است که این نوسان فقط شامل حال نوسان به سمت بالا نبوده و درباره نوسان به سمت پایین نیز صدق می‌کند. و اما سوال این است: خروجی چنین کنفرانس‌های به اصطلاح شفاف‌سازی چیست؟ نتیجه این کنفرانس‌ها اکثرا تکریب صحبت‌های فضای مجازی است. این تکریب‌ها بازار را با روند معکوس مواجه می‌کنند. در پی آن افراد به‌دلیل تکریبی کتبی و رسمی شرکت، از سهام خارج می‌شوند. در بسیاری از موارد، پس از چندی، دقیقا همان تکریب‌ها، با نامه‌های رسمی تأیید می‌شوند.

سوال دیگری که اینجا مطرح می‌شود این است: مسئول چنین فریبی چه کسی است؟ چرا هیچ‌کس پاسخگو نیست؟ و جای سوال مهم‌تر اینجاست که چرا به‌راحتی مدیران و مسئولان امر، بدون هرگونه پاسخگویی و پذیرش پیامدهای تکریب‌نامه‌های قبلی می‌توانند به کارشان ادامه دهند؟! مگر آن تکریب، مصداق تدلیس و گول‌زدن و پنهان‌کاری نیست؟ و شاید بهتر است به جای شفاف‌سازی بگویم، کنفرانس‌های مهم‌سازی!

به علاوه در هفته‌های اخیر صحبت‌ها و قول‌هایی در قالب خبر، مصاحبه، کنفرانس و جلسات با حقوقی‌ها و... از جانب مسئولان امر شنیده و خوانده‌ایم که تقریبا هیچ پایه و اساس علمی و بنیادی ندارند. صحبت‌های متناقض و بدون هماهنگی وزیران، نمایندگان مجلس، سازمان خصوصی‌سازی و بورس درباره صندوق ETF دولتی منجر به نوسانات و ریزش‌های هیجانی بازار شد. باز هم سوال مطرح می‌شود که خبرهای شفاهی که مسئولان امر در ارتباط با بازار سرمایه می‌دهند، چقدر اعتبار دارد؟ به نظر تان وقتی مدرک کتبی، آن هم روی سایت‌های معتبر بورسی، بی‌اعتبار است، قول‌هایی که مسئولان امر در هر رده، به بورس و فعالان بازار می‌دهند، چقدر می‌تواند معتبر باشد؟ چرا باید فردی غیر از جنس بازار سرمایه، به صورت موقولوگ در برنامه اقتصادی، اجازه صحبت داشته باشد اما متخصصان در این میان جایگاهی نداشته باشند!

چرا باید مسئول دولتی یا مجری تلویزیونی، در شبکه رسمی تلویزیون ملی، بدون تخصص و صرف داشتن تربیون، تحلیل تکنیکال و موج‌شماری ارائه دهد؟ به نظرمان این دوستان، بازار سرمایه را با دستورات خانگی برای عیال‌شان اشتباه گرفته‌اند! اینجا نمی‌توان با قید و دستور، بازار را هدایت کرد. اینجا با دستکاری بازار و حمایت چند سهم نمی‌توان بازار را به سلامت بلندمدت رساند. اینجا قول‌ها به‌دلیل سابقه، بی‌اعتبار است و اعتمادی به صحبت‌های شفاهی و بازی‌های نمایشی مسئولان امر نیست.

در انتها نیز، توصیه‌هایی به دوستان و متولیان امر بازار سرمایه و مسئولان دولتی و حکومتی داریم. این بازار برای اتمام اصلاح یا جلوگیری از رشدهای هیجانی، نیاز به رستم‌ها و ناجیان خاص ندارد، بلکه به افزایش اطلاعات و تخصص‌گرایی، اعتمادسازی و کارآمدی نیاز دارد. با توجه به افزایش ضریب نفوذ بورس و بازار سرمایه در بین افراد جامعه و خانواده‌ها، بهتر است برنامه‌های تخصصی ازسوی افرادی از جنس بازار سرمایه و غیرتبلیغی در تلویزیون برگزار شود. ناظر و مسئولان قضایی نیز در امور بازار سرمایه، سعی کنند اعتبار مدارک مکتوب ارسالی از شرکت‌ها را معتبرتر کنند، یعنی در فرآیندهای مرتبط با بررسی مدارک مکتوب ارسالی از سوی شرکت‌ها، که در حیطه وظایفشان است، ابتدا صحت و سلامت مدارک را صحت‌گذاری کنند و مسئولان آن مدارک را موظف کرده تا در کنفرانس‌های شفاف‌سازی، در صورت مغایرت، پاسخگو باشند و در غیر این صورت پیامدهای سنگینی برایشان در نظر گیرند. با این حالات، به‌راحتی جلوی تحرکات غیرمعتولانه گرفته می‌شود، اعتبار مدارک منتشرشده در سایت‌های رسمی بیشتر شده و اعتماد به بازار برمی‌گردد. این بازار به تعریف ابزار درست اقتصادی مانند اختیار معاملات پررنگ‌تر، بازار دوطرفه یا حداقل بازار بدون دامنه نوسان، جهت کارآمدی نیاز دارد نه دستکاری‌های گوناگون در جهت اصلاح یا رشد.

ایجاد نهادهایی مانند صندوق تثبیت بازار و فرهنگ‌سازی در بین سهامداران آموزش درست آنها می‌تواند به متعادل‌سازی بازار منجر شود

با ما طرح‌هایی که برای عوام فریبی مطرح می‌شوند، بیگانه نیستیم. مردم باید توجه داشته باشند که بازار سهام است و ضرر و زیان در آن طبیعی است